

**A Kúria Pfv.20760/2020/6. számú precedensképes
határozata szülői felügyelet gyakorlásának rendezése
tárgyában. [2013. évi V. törvény (Ptk.) 4:167. §, 4:170. §]
Bírók: Baloginé dr. Faiszt Judit, Kövesné dr. Kósa
Zsuzsanna, Nyíróné dr. Kiss Ildikó**

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.II.20.760/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: felperes neve (felperes címe)

A felperes képviselője:

Dr. Horváth Szováti Kinga ügyvéd (fél címe 1)

Az alperes: alperes neve (alperes címe)

A per tárgya: Szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 50.Pf.635.955/2019/8.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 863.P.XXI.20.514/2017/64/I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: felek) házastársak voltak, házasságukból 2006. november 1-jén A. D. utónevű gyermekük (a továbbiakban: gyermek) született.

[2] A felek házasságát a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 10.P.23.011/2014/10-II. számú, 2015. július 10. napján hozott és jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta.

[3] A bontóperben a felek megállapodtak abban, hogy gyermekük szülői felügyeletét közösen gyakorolják és a gyermek lakóhelye a felperesével egyező. Részletesen szabályozták a folyamatos és időszaki kapcsolattartást, rendelkeztek a gyermek különórairól, sportolásáról, táborozásáról, a születés- és névnap megünnepléséről, a betegség esetén követendő eljárásról és az elmaradt kapcsolattartások pótlásáról. Az alperes vállalta, hogy a gyermek tartására havi

30.000 forint határozott összegű, évente valorizált gyermektartásdíjat, továbbá életbiztosítást fizet. A közös tulajdonú volt utolsó közös lakás a felperes kizárólagos használatában maradt, a felek megállapodása szerint az ingatlant legkésőbb 2018. október 1-ig eladásra hirdetik és értékesítik. A felek egyezségét a bíróság jogerős végzésével jóváhagyta.

[4] A közös szülői felügyelet és a minden eshetőségre kiterjedő kapcsolattartási rendezés ellenére a felek közötti konfliktusok nem szűntek meg. A kommunikáció nem működött: az alperes sérelmezte, hogy a gyermek iskolaváltásánál a felperes kész helyzet elé állította, a különórákat a hét közbeni kapcsolattartása idejére szervezi. A felperes a gyermek érdekében és elmondására hivatkozva állította, hogy a kislány a kapcsolattartásokon nem érzi magát biztonságban, az alperes nem figyel rá eléggé.

[5] Az első komolyabb kapcsolattartási konfliktus 2016. évben történt, amikor rendőri közbeavatkozást kértek. Az alperes a 2015-ben a családdal foglalkozó gyámhivatalhoz fordult, ahol jegyzőkönyvet vettek fel és kötelezték a szülőket, hogy a gyermeket pszichológushoz vigyék, illetve maguk is forduljanak pszichológushoz.

[6] A gyámhivatal a 2016. augusztus 8-i határozatával a veszélyeztettség kivizsgálása iránti eljárást megszüntette. Döntésének indokolása szerint a védelembe vétel elrendelése nem indokolt, a problémák alapellátás keretén belül kezelhetők.

[7] A felperes az alperessel szemben kiskorú veszélyeztetése miatt rendőrségi feljelentést tett. Az alperes a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődését veszélyezteti: nem engedi szolfézs órára, kullancscsípése miatt Lyme-kór gyanúja állt fenn, ennek ellenére egy korábbi csípéssel kapcsolatos kórházi kezelés előzményének ismeretében sem vitte orvoshoz. 2016 márciusában a vesegörcsből lábadozó gyermeket lezavarta a lakásból az utcára.

[8] Az illetékes rendőrhatóság a 2016. szeptember 21-i határozatával a felperes feljelentését bűncselekmény hiányában elutasította.

[9] 2017. január 24-én a B. Önkormányzata Humán Szolgáltatások Igazgatóságán esetmegbeszélést tartottak. Rögzítették, hogy a családban súlyos értékalapú konfliktusok vannak. A szülőkkel és a gyermekkel pszichológus foglalkozott. A gyermekpszichológus a gyermekkel két alkalommal találkozott: 2016 augusztusában és 2017 januárjában. A gyermek először mindkét szülőről és a nagyszülőkről pozitívan nyilatkozott, a második találkozás alkalmával azonban kizárólag negatív véleménynek adott hangot. Az esetmegbeszélésen megállapították, hogy a gyermek súlyosan veszélyeztetett, a körülmények a védelembe vétel eszközeivel nem szüntethetők meg (30. sorszámú gyámhivatali iratok).

[10] A felperes pedagógus, általános iskolában dolgozik, jövedelme átlagosan havonta 173.000 forint. A gyermekkel a közös tulajdonú ingatlanban lakik. A felperes és a gyermek kapcsolata jó, őszinte és bensőséges, a gyermek feltétel nélkül megbízik az édesanyjában.

[11] Az alperes mérnök, havi 120.000 forint nettó jövedelemmel rendelkezik, 2018 augusztusában házasságot kötött, amelyből 2019-ben gyermeke született. Családjával házastársa tulajdonában álló ingatlanban él.

[12] A gyermek általános iskolás, tiszta, rendezett, tanulmányi eredménye jó, felszerelése hiánytalan, leckéit elkészíti. A szülők az iskolával együttműködnek, telefonon és személyesen is érdeklődnek a gyermekükről. A gyermek hétfőn, pénteken hárfázni és hegedülni tanul, kedden és csütörtökön kung fu-ra jár.

A felperes keresete az alperes viszontkeresete

[13] A felperes keresetében a közös szülői felügyelet megszüntetését, ezzel egyidejűleg a szülői felügyelet kizárólag gyakorlására feljogosítását kérte. A kapcsolattartás újraszabályozására irányuló kérelmeiben egyre szűkebb körű szabályozási igényt terjesztett elő: először az alperes minden páratlan héten hétköznapokon kedd és csütörtök délután, az

iskolai szünetekben pedig a szünetek fele időtartamában találkozzon a gyermekkel, majd néhány óras kapcsolattartást indítványozott, végül felügyelt kapcsolattartás elrendelését kérte.

[14] Keresete alátámasztásául előadta, hogy a bontóperi egyezséget követően a gyermek és az alperes közötti kommunikáció jelentősen megromlott. Az alperesnek új családja lett, a megváltozott körülményei miatt kevesebbet tud a gyermekkel foglalkozni, ami a gyermeket érzelmileg megterheli, elhanyagoltnak érzi magát, az alperes új családjával nem tud érzelmileg azonosulni. A kapcsolattartásokon az ő szempontjai háttérbe szorulnak és kizárólag az alperes szempontjai érvényesülnek. Az alperes nem megfelelően kommunikál a gyermekkel, mást mond neki előzetesen, mint ami valójában megtörténik.

[15] Az alperes elsődlegesen a kereset elutasítását azzal indítványozta, hogy a bíróság a közös szülői felügyelet fenntartását a gyermek lakóhelyének az ő lakóhelyével azonos címmel módosítsa.

[16] Másodlagosan, a közös szülői felügyelet megszüntetése esetére viszontkeresettel kérte a szülői felügyeletre való feljogosítását és a felperes havi 30.000 forint gyermektartásdíj-különbözet megfizetésére kötelezését. A bíróság a kapcsolattartást a felperesre vonatkoztatva rendelje el.

[17] A viszontkeresetet a felperes ellennevelésére alapította, mivel az a gyermek megfelelő testi, lelki fejlődését veszélyezteti. A bontóper óta tanúsított magatartásából egyértelműen megállapítható, hogy a gyermek életéből őt ki akarja zárni, a gyermeket elidegeníti tőle.

[18] A kapcsolattartási konfliktusok miatt a gyermeket védelembe vették, a feleket arra kötelezték, hogy pszichológus segítségét vegyék igénybe. A konfliktusok azonban fokozódtak, a per alatt 2018 tavaszától 2019 januárjáig a gyermekkel nem találkozott. A felperes elidegenítő magatartásának következménye, hogy a gyermek féltestvéréről sem akar tudomást venni.

Az első- és a másodfokú ítélet

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletével a gyermek közös szülői felügyeletét megszüntette és a szülői felügyelet kizárólagos gyakorlására a felperest jogosította fel.

[20] Módosította a kapcsolattartási szabályozást: 2020. március 31. napjáig felügyelt kapcsolattartási módot rendelt el, 2020. április 1-től kezdődően az alperest minden páratlan héten pénteken 16:30-tól a következő páros hét hétfő reggeli iskolakezddésig, továbbá minden héten kedden és csütörtökön az iskolai tanítás befejezésétől legkésőbb este 20:00 óráig illeti meg. Az alperes a személyes kapcsolattartással nem érintett napokon délután 18:00 és 19:00 óra között telefonon beszélhet a gyermekkel. Az időszaki kapcsolattartás a kettős ünnepek másnapján reggel 9:00-tól este 20:00 óráig, a karácsonyi ünnepek alatt minden év december 24-én 9:00-tól 13:00 óráig tart. A téli, tavaszi, őszi iskolai szünetek második felében a kezdőnap 9:00-tól a zárónap 20:00-ig tarthatja a gyermekkel a kapcsolatot, a nyári szünetben pedig 4x1 hét időtartamban, megállapodás hiányában minden naptári év 25., 27., 31. és 33. hetében jogosult.

[21] Az elsőfokú bíróság a jogvitáról a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:170. § (1) bekezdése alapján határozott.

[22] A közös szülői felügyeletet illetően lényeges körülményváltozás, hogy a felek között az elengedhetetlenül szükséges jó viszony és együttműködés megszűnt, kapcsolatukat a kölcsönös vádaskodás, ellenségeskedés és bizalmatlanság légköre mérgezi. Ilyen körülmények mellett a szülői felügyelet közös gyakorlása nem valósulhat meg, annak megszüntetését a felek maguk is kérték.

[23] Az elsőfokú bíróság részletes bizonyítási eljárást folytatott le az objektív és szubjektív körülményekre, a szülők nevelési képességének vizsgálatára igazságügyi pszichológus és

elmeorvos szakértőt vont be. Rögzítette a perben feltárt bizonyítékok teljes körű mérlegelésének alapvető szempontját, a gyermek érdekét.

[24] Az objektív körülmények mindkét szülőnél megfelelőek, kiegyensúlyozott anyagi körülmények között élnek, a gyermek gondozását biztosítják. A perben tehát a szubjektív tényezők váltak meghatározóvá, különösen a 13 éves gyermek elképzelése, jövőjéről alkotott véleménye.

[25] A pszichológus szakértő szakvéleménye szerint a felperes a gyermek nevelésére jelen állapotában nem alkalmas. A valóságtól elszigetelődött, önmagára vonatkozó sablonokba zárkózás jellemzi, nagyfokú belső feszültségek feszítik, minden kudarcot katasztrófaként él meg és minden mulasztást végzetes bűnként lát. Környezetével gyakran lehetnek konfliktusai, szenzitív élményszerkezet, gyanakvó magatartás, erős felelősségvárás jellemzi. Az alperessel összefüggésben irreális spekulációkba bocsátkozhat, mindezt a gyermek felé is közvetíti, jelentősen befolyásolva és rontva az apa-gyermek kapcsolatot.

[26] Az igazságügyi elmeorvos szakértő véleményében kifejtette, hogy a felperesnél elmekegészes állapot, rögeszmésen beszűkült, szubjektivizálódott gondolkodással és realitáskontroll zavarával jellemezhető paranoid pszichotikus állapot áll fenn.

[27] Az alperes a gyermek nevelésére alkalmas, képessége az átlagosnál kissé gyengébb, törekszik a jó benyomáskeltésre.

[28] A felek szeretettel és ragaszkodással kötődnek a gyermekéhez, az alperes kapcsolata akadozó, a gyermek gondozása és nevelése iránt elkötelezett, de a viszonyuk nem harmonikus. A gyermek ugyanis a felperesi anya álláspontjával azonosul, vele lojális, az alperestől elfordul, róla elutasítóan és negatívan nyilvánít véleményt, amely gyakran túnik szélsőségesnek, eltúlzónak, dramatikusnak. A gyermek a meghallgatáskor a felperest magához közelállónak mutatja be, de érzelmi kötődést a testben az alperes felé is jelez. Beszámolójában a két szülőhöz polarizált tulajdonságokat kapcsol, az anyai nagyszülőket felértékeli, az apai nagyszülőket negatívan láttatja. A szakértő szerint a gyermek negatív megítélései, fantáziái háttérében az anyai ráhatásnak jelentős szerepe van.

[29] Az elsőfokú bíróság az igazságügyi pszichológiai és elmeorvos szakvéleményt aggálytalannak minősítette. A szülők nevelési képessége/nevelési alkalmatlansága bizonyítottágánál azonban álláspontja szerint hangsúlyosan értékelendő a gyermek saját sorsára vonatkozó döntése. A gyermek egyértelműen kinyilvánította, hogy az alperessel nem akar lenni. Az anya-gyermek kapcsolat viszont szilárd és bensőséges, a felperes a gyermeket megfelelően ellátja. A Ptk. 4:2. § (1) bekezdése alapján a 12. életévét betöltött és ítélelképes kamaszkorú gyermek véleménye perdöntő, ami a felperesi nevelésre való alkalmasságának a szakvélemény szerinti hiányát felülírja. - a sds- a – a

[30] A szülői felügyeletről való döntésnél a gyermek hosszú távú és stabil fejlődése a meghatározó. A jelenlegi megszokott környezetből való kiragadás nem áll az érdekében, az alperessel szemben félelmet táplál, új házastársa idegen a számára, mint ahogy féltestvére érkezése is feldolgozandó, új körülményt jelent. A kiskamasz gyermek érzelmi, testi, erkölcsi fejlődését a felperes nevelési alkalmatlansága ellenére is az szolgálja, hogy a kinyilvánított véleményének megfelelően az a szülő nevelje, akinek nevelését elfogadja.

[31] Az elsőfokú bíróság a kapcsolattartásról a szülői felügyelet gyakorlásáról való döntésnek megfelelően, a fokozatosság figyelembe vételével rendelkezett.

[32] Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatta, a szülői felügyelet gyakorlására az alperest jogosította fel és a felperest kötelezte a gyermek kiadására. A felperes és a gyermek közötti kapcsolattartást felügyelt módon szabályozta, a felperes minden héten szombaton 10-12 között az illetékes családsegítő szolgálat kapcsolatügyeletén találkozhat a gyermekkel.

[33] A felperes a többször módosított, a kapcsolattartás rendezésének megváltoztatása iránti keresetét a gyermek egyre fokozódó ellenállására alapította. Állította, hogy az alperes lelkileg bántalmazó, vallásilag képmutató, szexuálisan aberrált ember. Csatolta a gyermek saját szándékait és elképzeléseit tartalmazó leveleket, amelyeket a felperes véleményével való teljes azonosulás, a többes szám első személyű megfogalmazás és nem gyermeki szóhasználat jellemez.

[34] A 2017. január 24-én tartott esetkonferencia megállapításai és a 2017. december 18-i pedagógiai vélemény szerint a gyermek a fiatalabb korosztály játékaival játszik, aminek oka lehet: sok felnőttel dologgal, problémával szembesül, ezért a kisgyermeki világba menekül. A

[35] A családsegítő szolgálat pszichológiai tanácsadója kifejtette, hogy a felperes támogatja a gyermek alperestől való elzárkózását. A gyermek a szerepjátékok túlzó világába vágyik, a társas kapcsolatokban a korának megfelelő szerepét kell erősíteni.

[36] A pszichológus szakvéleménye szerint a felperes viselkedése olyan mértékben háritó és disszimulatív, amely önmagában is indokolja a pszichiátriai vizsgálatát. A felperes énközpontú, csak magára reflektál, gondolatait mozaikszerűen szövögeti, amibe gyakran betör az irrealitás, a külvilág előnti az ént és fennáll a kiborulás veszélye. Megnyilatkozásai színvonala nincs összhangban a képzettségével. Sodródó, felelősségelhárító ember, saját szerepeiben nem tud igazán elköteleződni.

[37] A pszichiáter szakvéleményből kitűnően a felperest bizarr és paranoid verbalitás jellemzi, a religiozitás és a szexualitás terén a valóságtól messze eltávolodik. Elmekóros állapotánál a disszimuláció, monoideisztikus, szenzitív, paranoid beállítódás, rögeszmés beszűkültség is fennáll.

[38] A pszichológus szakvéleménye szerint az alperes realitáskontrollja megtartott, megnyilvánulásai korának és végzettségének megfelelőek. Alkalmanként opponál, de nem agresszív típus, hajlamos az eseményeket magára nézve értelmezni, a felelősséget háritani, mindez azonban nem lépi át a normalitás határát. Képes családi érzelmeket közvetíteni, az emberi dolgok iránti érdeklődése magas szintű, a gyermek gondozása iránt elkötelezett. A gyermekkel való kapcsolata rendezéséhez szakember igénybevétele javasolt.

[39] A gyermeknek az alperes személyével és reakciójával kapcsolatos irrealitása a külső szemlélő számára is felkavaró és ijesztő félelemként jelenik meg. Az elvárásolt családrájba magát és a szüleit a valóságtól elrugaszkodott, nem létező figuraként írja le. A gyermeket a saját megküzdési stratégiák kiépítése helyett regresszív működésmód jellemzi, belső élete nagyon intenzív, a felperessel való kapcsolatában is megjelenik a viharos, indulat teli elem. Fura meglátásai vannak, gyanakvó, szubjektivitásra hajló, a mindent, vagy semmit elvén működik, a jogokhoz és kötelességekhez szélsőségesen viszonyul, terápiás megsegítése indokolt.

[40] Az apától való félelem jeleit a tesztek nem tükrözik vissza, az elbeszélés és a tesztadatok nincsenek összhangban. Mindezekből vonták le azt a megállapítást, hogy a gyermek viselkedésének, gondolatainak hátterében a felperes működése áll.

[41] A felperes a javasolt kivizsgálásra nem ment el, célirányos terápiára nem jár. A másodfokú tárgyaláson bejelentette, hogy 2019 nyarán létesített párkapcsolatával 2019 decemberében házasságot kötött, házastársa beköltözött az általa lakott ingatlanba.

[42] A másodfokú bíróság a kiegészített tényállás alapján a peradatokat újraértékelte és az alperes fellebbezését megalapozottnak ítélte.

[43] Az elsőfokú bíróság tévesen tekintette a gyermeknek a saját gondozására vonatkozó véleményét perdöntőnek. A perben kirendelt szakértők és a családsegítő szolgálat pszichológiai tanácsadója állást foglaltak a felperes ellenneveléséről, az alperestől való elidegenítési szándékáról, a gyermek befolyásolásáról. A felperes nevelési gyakorlata

tehát súlyosan és közvetlenül veszélyezteti a gyermek egészséges lelki és morális fejlődését. A felperes pszichés állapota folytán a gyermek nevelésére alkalmatlan. A másodfokú tárgyaláson tett előadásából megállapíthatóan nincs betegségtudata, így a saját, a gyermek állapotával és érdekeivel sincs tisztában.

[44] A per egyéb adataival egybevetve, a szakvélemény elkészítésekor 13 éves gyermek választását nem lehet perdöntő súllyal értékelni. Az adott esetben ugyanis nem két azonos, vagy közel azonos, átlagos nevelési alkalmasságú szülőről van szó, amikor a döntés meghozatalánál a megfelelő életkorú és ítélőképességű gyermek választását hangsúlyosan kell mérlegelni. A felperes a gyermek nevelésére alkalmatlan: a gyermeket következetesen az alperes ellen nevelte/neveli, az alperessel szemben táplált irreális félelmek a felperes befolyásolásának eredménye, és mindezek következményeként az ön- és családkép súlyosan sérült. Az egyértelműen erősen befolyásolt gyermek döntése a reális (valós) érdekeivel alapvetően ellentétes. A gyermek rövid- és hosszú távú érdekében tehát az áll, hogy kikerüljön a felperesnek a gyermek személyiségére, családi és szociális kapcsolataira káros hatása alól. Mindezek alapján a jogvita elbírálásánál nem lehet döntő szempont az alperes családjába való kerülés negatív hatása sem. Kétségtelen, hogy a nevelési környezet megváltozása a gyermeket átmenetileg traumatizálja, azonban hosszú távú érdeke mindenképpen indokolja a döntés azonnali meghozatalát.

[45] Az elsőfokú bíróság tévesen tulajdonított jelentőséget az alperes empátia és a felperes magatartására vonatkozó támogatása hiányának. A pszichés megsegítés szükségessége már az alapegyezségben rögzítésre került, a felperesnek volt tehát ideje arra, hogy mentális egészségére figyelmet fordítson. Az a mód és stílus pedig, ahogy először az alperessel, majd a házastársával szemben eljár, továbbá a születendő gyermekkel szembefordult, messze túlmutat azon a helyzeten, amelyben a másik fél részére felróható lenne az empátia hiánya. A peradatok alapján a felperestől egyáltalán nem várható olyan nevelői attitűd tanúsítása, amely a gyermekben objektív apa- és családkép kialakulásához vezethetne.

[46] Az elsőfokú bíróság a peradatokat egyoldalúan értékelte, a döntését kizárólag a gyermek kinyilvánított véleményére alapította, amely viszont a szakvélemény alapján a saját érdekével ellentétben áll.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[47] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének helyben hagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt egyezmény (a továbbiakban: New York-i egyezmény) 3. cikk megsértésére, továbbá a Ptk. 4:184. §-a és 4:167. § (1) bekezdése megsértésére alapította.

[48] Felülvizsgálati érvelése szerint a jogerős ítélet sérti a gyermek érdekét. A megállapított tényállás megalapozatlan, a másodfokú bíróság a 13. életévét betöltött gyermeket közvetlenül nem hallgatta meg, az alperes házastársát a szakértő nem vizsgálta, az alperes lakóhelyéről környezettanulmány nem készült.

[49] A jogerős ítélet a peradatokat egyoldalúan, a kamaszkorba lépő gyermek érdekeinek teljes figyelmen kívül hagyásával értékelte.

[50] A másodfokú bíróság döntését kizárólag a szakvéleményre alapította, amely azonban a jogerős határozat meghozatalát megelőzően másfél évvel korábban készült és az akkori állapotára vonatkozott. Abban az időben akut pszichés stresszhelyzetben volt. Másfél évvel később a gyermek életét meghatározó döntésnél egy nem aktuális állapotra visszahivatkozni nem lehet.

[51] A gyermeknevelésre való alkalmasság megítélésénél teljes mértékben figyelmen kívül maradt a gyermek érdeke, a döntés miatt az új környezetbe kerülésének kihatása, az a személyi kör, akikkel együtt kell élnie, a felperessel, a nagyszülőkkel és az anyai rokonokkal fennálló szoros kapcsolat megszűnése.

[52] A gyermeknevelésre való alkalmasság megítélésénél a másodfokú bíróság mellőzte a felperesnek a gyermek nevelése és gondozása körében végzett - a peradatok alapján megfelelő - tevékenységének értékelését: a gyermeket nem hanyagolta el, vele szemben durva bánásmódot nem tanúsított, közte és a gyermek között kialakult egy bensőséges, bizalmi, jó viszony.

[53] A gyermeket az őt szerető környezetből való kiragadásával súlyos, hosszú távra meghatározó trauma fogja érni. Az alperesnek új családja van, gyermeke született, ami a közös gyermek fizikai elhelyezését, gondozását, nevelését, lelki fejlődését lényegesen befolyásolhatja. Feltáratlan maradt, hogy a kamaszlány milyen környezetbe és helyzetbe kerül. Az apa feleségét nem ismeri, a féltestvéréről nem beszéltek.

[54] A 2019. február 7-től kezdődően minden héten csütörtökön 15:00-18:00 óráig megvalósult kapcsolattartások nem mindig voltak sikeresek. A gyermek hangot adott elkeseredésének, csalódásainak, ennek ellenére a másodfokú bíróság olyan környezetbe helyezte, ahol számára biztos pont, megbízható személy sincs. Ezzel szemben az anya nyugodt, kiegyensúlyozott családban él, házastársa megbízható, rendezett munkaviszonyuk van, kipróbálták egymást, harmonikusan tudnak együtt élni.

[55] A gyermek mindenekfelett álló érdeke tehát az, hogy a megszokott környezete folyamatosságát és folytonosságát fenntartsák.

[56] A gyermek döntésével szembeni ítélet életszerűtlen és a mindennapokban kivitelezhetetlen. A felperes hangsúlyosan sérelmezte a gyermek véleményének negligálását. A gyermek a jogerős ítélet meghozatalakor már elmúlt 13 éves, véleménye közvetlen kifejtését a másodfokú bíróság mégsem tartotta indokoltnak.

[57] Végül a felperes hivatkozott a pedagógusi munkájára, amelyet nem lenne képes jól végezni, ha a gyermeknevelésre valóban alkalmatlan lenne.

[58] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta. A jogerős ítélet nem jogszabálysértő, sem az anyagi jogot, sem pedig a gyermek véleménynyilvánítására vonatkozó nemzetközi egyezményt nem sérti.

[59] Az alperes részletesen reagált a felperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakra. Utalt arra, hogy a gyermeket meghallgatták az igazságügyi szakértők, több szakemberrel történt konzultáció. A felperes erősen elidegenítette tőle a gyermeket, bagatellizálni szeretné a szakvéleményeket, amelyek egyértelműen véleményezték mentális betegsége tényét.

[60] Az alperes kitért a házastársa nevelési alkalmasságára és hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati kérelem félinformációkat és csúsztatásokat tartalmaz.

A Kúria döntése és jogi indokai

[61] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján bírálta felül.

[62] A felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye [rég Pp. 275. § (1) bekezdés], ezért a jogerős ítélet meghozatala után bekövetkezett események - a felperes aktuális állapotára és a gyermek mentális állapotáról a szakpszichológusi visszajelzésre való hivatkozásai - nem nem vehetők figyelembe.

[63] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló, 1/2016. (II.15.) PK vélemény alapján a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kelléke a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [rég

Pp. 272. § (2) bekezdés]. Ezen törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyeket konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó álláspontját kifejti, vagyis hivatkozása indokait is ismerteti (PK vélemény 3. pont).

[64] A felperes a felülvizsgálati kérelmének tartalmi kifejtésénél a másodfokú bíróság bizonyítékértékelését sérelmezte, megsértett jogszabályhelyként a bizonyítékok értékelése vonatkozó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdését nem tüntette fel. Az eljárási jogszabályhely megjelölése hiányában a Kúria a jogerős ítélet bizonyítékértékelését nem vizsgálta.

[65] A felperes állította, hogy a bizonyítási eljárás hiányos volt, mivel az alperesi családról környezettanulmány nem készült, illetve az alperes házastársát a szakértő nem vizsgálta meg. A felperes a tartalmi kifejtést meghaladóan konkrét megsértett jogszabályhelyet nem jelölt meg, a feltüntetett Ptk. 4:167. § (1) bekezdése, a 4:184. §-a, továbbá a New York-i Egyezmény 3. cikk 1. pontja és a felülvizsgálati kérelemnek a hivatkozott bizonyítás elmaradása miatti megalapozatlanságának indokolása között ok-okozati összefüggés nincs. Anyagi jogi jogszabályhely megjelölésével eljárási jogszabálysértésre nem lehet hivatkozni.

[66] A Ptk. 4:184. §-a a kapcsolattartási jog korlátozásának és megvonásának törvényi feltételeit tartalmazza: a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más jogosult személy felrható magatartása és a korlátozás vagy megvonás a gyermek érdekében álljon. A felperes tartalmilag nem fejtette ki, hogy a jogerős ítélet által elrendelt ellenőrzött módú kapcsolattartás miatt jogszabálysértő, ezért a megjelölt jogszabályhely megsértésének érdemi vizsgálatát a Kúria mellőzte.

[67] A felülvizsgálati kérelem az érdemben elbírálható részében megalapozatlan.

[68] A New York-i Egyezmény 3. cikk 1. pontja deklarálja a gyermek alapvető (mindenek felett álló) érdekének a gyermeket érintő döntések meghozatalánál való figyelembe vételét. Az Egyezmény általános alapelvét a Ptk. 4:2. § (1) bekezdése a családjogi jogviszonyokra konkretizálja: minden családjogi jogviszonyra kötelezően előírja a kiskorú gyermek érdekének érvényesülését és érvényesítését. A gyermeki érdeket az egyes jogintézményeknél külön is kiemeli, a konkrét normaszövegben megjeleníti. A szülői felügyelettel kapcsolatban a gyermek érdekét több jogszabályhely tartalmazza, a Ptk. 4:167. § (2) bekezdése a gyermek érdekét a testi, lelki, szellemi fejlődése kedvező biztosítása követelményével jeleníti meg. A New York-i Egyezmény 3. cikk 1. pontjának megsértése nem állapítható meg, az alapelvi szinten általánosan meghatározott gyermeki érdek a konkrét normaszöveg tartalmán keresztül érvényesül.

[69] A New York-i Egyezmény 12. cikke fogalmazza meg a gyermek véleménynyilvánítási jogát, amelyet a Ptk. 4:148. §-a és 4:171. § (4) bekezdése ezzel összhangban a gyermek meghallgatásának lehetőségeként, illetve szükségességeként garanciális szabályként írt elő. A felek gyermeke a 14. életévét a jogerős ítélet meghozatalakor nem töltötte be, közvetett vagy közvetlen meghallgatására a jogszabály csak lehetőséget biztosít.

[70] A jelen ügyben a gyermek a véleményét (választását) közvetett módon, a szakértői vizsgálaton nyilvánította ki. Önmagában az, hogy a bíróság közvetlenül nem hallgatta meg, az egyezmény előírását, a vélemény nyilvánítási joga megsértését nem alapozza meg.

[71] A szülői felügyelet rendezésénél a gyermeki jogok biztosítása, a gyermek érdekeinek védelme az egyik legfontosabb szempont, a peradatok mérlegelésénél alapvető célként határozható meg. A gyermek érdeke, hogy annál a szülőnél kerüljön elhelyezésre, akinél a fejlődése biztosítottabb, ebből következően nyilvánvalóan figyelembe veendő az ítélőképessége birtokában levő gyermek saját gondozására való nyilatkozata. A gyermek pedig akkor tekinthető ítélőképessége birtokában levőnek, ha a koránál és helyzeténél fogva képes önállóan és befolyásmentesen kialakítani a véleményét.

[72] A perbeli esetben a gyermek ítélőképessége nem volt vitatott, olyan életkorba lépett, amikor képes a saját akaratának kinyilvánítására és életkorából adódóan annak felismerésére, hogy ténylegesen melyik szülővel szeretne élni. A kamaszkorba lépő gyermek nyilvánvalóan elkötelezett az öt évek óta nevelő és a pedagógiai vélemény szerint megfelelően ellátó szülője iránt, lojális hozzá, elfogadja a véleményét és azonosul azzal. Tény, hogy kinyilvánított véleményében következetesen az anyai nevelést preferálta.

[73] A Kúria elfogadta a másodfokú bíróság álláspontját.

[74] **A nevelési alkalmasság/alkalmatlanság szakkérdés.** A felperes felülvizsgálati kérelmében konkrét jogszabályhely megjelölésével a szakvélemény megállapításait nem sérelmezte (arra hivatkozott, hogy a jogerős döntés meghozatala időpontjában már nem volt aktuális). A nevelési képesség szakértői megállapítása a felülvizsgálati eljárásban is irányadó: a felperes a szakvélemény elkészítése időpontjában a gyermek nevelésére alkalmatlan volt.

[75] A gyermek gondozása, lakóhelyének és tartózkodási helyének megválasztása a szülői felügyelet egyik részjogosítványa [Ptk. 4:152. §]. A gyermek nevelése a szülői felügyelet gyakorlásának a mindennapokban megvalósuló legfontosabb eleme, a napi szintű gondozás és gondoskodás, a megélhetéshez (objektív körülmények) és a neveléshez (szubjektív elemek) szükséges feltételek biztosítása. A gondozás komplex tevékenység: a gyermek fizikai körülményei (lakhatás, ellátás, ruházkodás stb.) mellett magában foglalja a gyermek szellemi és erkölcsi nevelését is: harmonikus személyiségfejlődésének biztosítását. Ez pedig csak akkor valósulhat meg, ha a szülő a gyermek fizikai ellátását meghaladóan az értelmi fejlődéséről is képes gondoskodni, azaz a gyermek nevelésére teljes körűen alkalmas.

[76] A nevelési alkalmatlanság egyben az anyagi jog törvényi feltétel hiányának a bizonyítottasága, amelyet a gyermek bizonyított megfelelő fizikai ellátása, a szoros érzelmi kapcsolat, a gyermek szülő iránti elköteleződése/elkötelezettsége nem írhat felül.

[77] A Ptk. 4:167. § (2) bekezdése a szülői felügyeleti perben hozott döntés fő vizsgálati szempontját tartalmazza: a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődésének legkedvezőbb biztosítása.

[78] Az ítélkezési gyakorlat a gyermek nevelésének döntési szempontjait több évtizede kidolgozta és alkalmazza. Az 1/2014. Polgári Jogegységi határozat V.1. a) pontja a Legfelsőbb Bíróság 17. számú Irányelvét az új Ptk. rendelkezési alapján nem tartotta irányadónak, az abban kifejtett általános elvi szempontok azonban a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben is értékelhetők. Így a döntéshez változatlanul támpontot adhat - többek között - a szülők egyénisége, életmódja, erkölcsi tulajdonságai vizsgálata, amelyekből a nevelési alkalmasságra, a gyermek fejlődésének legkedvezőbb biztosítására következtetést lehet levonni. Ezek a szempontok azonban két, a nevelésre alkalmas szülő közötti jogvita eldöntése esetén iránymutatók.

[79] Helyesen, a jogvita eldöntésére irányadó módon mutatott rá tehát a másodfokú bíróság arra, hogy az adott esetben nem két, a gyermeknevelésre objektív és szubjektív szempontok szerint is alkalmas és képes szülő között kellett dönteni és a felperes szakvéleményben rögzített alkalmatlansága miatt a szülői felügyelet körében a nevelés jogának gyakorlására nem jogosítható fel. A szülői felügyelet gyakorlása körében a gyermek mindennapi nevelésének törvényi feltétele a nevelési képesség megléte, ennek hiánya - az összes többi körülmény fennállása esetén, a gyermek kinyilvánított és főszabályként figyelembe veendő nyilatkozatában foglaltakat felülírva - az arra való feljogosítást kizárja.

[80] Ebből következően a környezetváltás traumatizáló hatása hangsúlyosan nem értékelhető. Kétségtelen, hogy a gyermek olyan környezetbe kerül, amelyet elutasít. A felperes nevelésre való alkalmatlansága miatt azonban jogszabálysértés nélkül más döntés nem volt hozható.

[81] Végül a Kúria rámutat arra, hogy a felperes a Ptk. 4:167. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott. A jogszabályhely a szülők megállapodásának hiányában - kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból - a szülői felügyelet gyakorlásáról a bíróság döntését írja elő. Az adott esetben a szülői felügyeletről a bíróság döntött, a jogszabályhely megsértése nem állapítható meg.

[82] A fentiek alapján a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[83] A teljes személyes költségmentességben részesült felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése szerint köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének A Kúria ennek arányos összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5), (6) bekezdése alapján állapította meg.

[84] A le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdése értelmében megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket a régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[85] A Kúria ítélete elleni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. január 26.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelül: